

KARTA KURSU

Nazwa	Wprowadzenie do socjologii	
Nazwa w j. ang.	Introduction to sociology	
Koordynator	dr hab. Radosław Marzęcki, prof. UP	Zespół dydaktyczny
		dr hab. Radosław Marzęcki, prof. UP dr Aldona Guzik
Punktacja ECTS*	4	

Opis kursu (cele kształcenia)

Celem kursu jest wprowadzenie studentów do naukowego myślenia o życiu społecznym poprzez poznanie podstawowych terminów i pojęć socjologicznych, najważniejszych teorii socjologicznych oraz zjawisk i procesów zachodzących w różnych wymiarach rzeczywistości społecznej. W trakcie kursu studenci zapoznają się m.in. z takimi zjawiskami i procesami społecznymi jak: działanie społeczne, interakcje, grupa społeczna, struktura społeczna, zróżnicowanie społeczne, role i pozycje społeczne, socjalizacja, kultura, konflikt, władza, ruchy społeczne, zaufanie i kapitał społeczny, style życia, mediatyzacja, globalizacja i ponowoczesność. Celem kursu będzie też wskazanie relacji między szeroko rozumianym społeczeństwem a sferą polityki i ekonomii oraz między sferą prywatną a sferą publiczną. Duży nacisk zostanie położony na wypracowanie u studentów umiejętności socjologicznego postrzegania świata (wyobraźnia socjologiczna), jak również interpretowania zjawisk społecznych i politycznych w odniesieniu do koncepcji i teorii socjologicznych.

Warunki wstępne

Wiedza	Podstawowa wiedza o społeczeństwie
Umiejętności	Umiejętność interpretacji tekstów naukowych oraz wnioskowania z danych wtórnych (np. wyników badań sondażowych)
Kursy	Brak

Efekty uczenia się

	Efekt uczenia się dla kursu	Odniesienie do efektów kierunkowych
Wiedza	W01: Student ma podstawową wiedzę o charakterze i miejscu socjologii w naukach społecznych, jej ewolucji historycznej i pełnionych funkcjach	W03, W06, W07, W10, W11, W13, W15
	W02: Student zna elementarną terminologię socjologiczną i innych nauk społecznych	
	W03: Student zna najważniejsze koncepcje teoretyczne wyjaśniające pozycję i rolę jednostki w społeczeństwie	
	W04: Student ma wiedzę o uwarunkowaniach zachowań jednostek w szerszych zbiorowościach	
	W05: Student posiada elementarną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i prawidłowościach, którym podlegają oraz o zjawiskach i procesach charakterystycznych dla różnych rodzajów grup społecznych	
Umiejętności	U01: Student stosuje poprawnie poznaną terminologię socjologiczną i innych nauk społecznych	U02, U06, U07, U08, U10
	U02: Student posiada umiejętność analizowania i rozumienia zjawisk społecznych w kategoriach socjologicznych z uwzględnieniem szerszego kontekstu kulturowego, politycznego i ekonomicznego	
	U03: Student potrafi wykorzystywać poznane teorie, koncepcje do analizy konkretnych zjawisk, struktur i procesów społecznych oraz umie krytycznie ocenić ich przydatność w analizach różnych wymiarów rzeczywistości społecznej	
Kompetencje społeczne	K01: Student potrafi dostrzegać i rozwiązywać rozmaite problemy społeczne	K02, K04, K05, K06, K07, K09
	K02: Student samodzielnie podejmuje poszukiwania w zakresie rozwiązywania zadań praktycznych i teoretycznych, potrafi współdziałać i pracować w grupie, przyjmując w niej różne role społeczne	
	K03: Student dostrzega korzyści i wykazuje motywację do bycia aktywnym aktorem rzeczywistości w skali lokalnej i globalnej	

studia stacjonarne

		Organizacja											
Forma zajęć	Wykład (W)	Ćwiczenia w grupach											
		A		K		L		S		P		E	
Liczba godzin	30	15											

Opis metod prowadzenia zajęć

Wykład konwersatoryjny, którego celem jest zwrócenie uwagi studenta na określoną liczbę problemów związanych z tematyką zajęć.

Ćwiczenia prowadzone w formie warsztatów: studia przypadku, dyskusje, praca w grupach, projekty, analiza dokumentów i tekstów źródłowych.

Formy sprawdzania efektów uczenia się

	E – learning	Gry dydaktyczne	Ćwiczenia w szkole	Zajęcia terenowe	Praca laboratoryjna	Projekt indywidualny	Projekt grupowy	Udział w dyskusji	Referat	Praca pisemna (esej)	Egzamin ustny	Egzamin pisemny (test zaliczeniowy)	Inne
W01						X	X	X				X	
W02						X	X	X				X	
W03						X	X	X				X	
U01						X	X	X				X	
U02						X	X	X				X	
U03						X	X	X				X	
U04						X	X	X				X	
U05						X	X	X				X	
K01						X	X	X				X	
K02						X	X	X				X	
K03						X	X	X				X	

Kryteria oceny	Warunkiem uzyskania pozytywnej oceny są: - obecność na zajęciach - merytoryczny udział w dyskusjach - zaliczenie testu końcowego obejmującego tematykę wykładów oraz ćwiczeń
Uwagi	

Treści merytoryczne (wykaz tematów)

1. Powstanie socjologii jako nauki. Socjologia jako nauka społeczna. Socjologia a inne nauki społeczne. Osobliwości nauk społecznych. Socjologia a wiedza przedsocjologiczna.
2. Przedmiot zainteresowania socjologii i metody gromadzenia wiedzy socjologicznej. Funkcje socjologii jako nauki. Wizje „naukowości” socjologii. Pozytywizm, naturalizm, antynaturalizm. Kultura i metoda rozumiejąca M. Webera.
3. Socjologiczne rozumienie jednostki ludzkiej. Relacje między jednostką a społeczeństwem. Socjogenne komponenty osobowości. Socjalizacja a wychowanie.
4. Społeczeństwo jako przedmiot socjologii. Formy życia społecznego: zbiory społeczne, kategorie społeczne, zbiorowości (kręgi społeczne, wspólnoty i stowarzyszenia, zbiorowości oparte na podobieństwie zachowań, środowiska społeczne i grupy społeczne). Rodzaje grup społecznych. Grupy odniesienia. Przywództwo w grupach.
5. Działanie społeczne jako komponent zjawisk i całości społecznych. Interakcje i stosunki społeczne. Społeczeństwo jako symboliczna interakcja – teorie interakcji. Zachowania społeczne jako wymiana dóbr. Problem nagród i kar.
6. Struktura społeczna: role i pozycje społeczne. Mikro- i makrostruktury społeczne, determinacja strukturalna. Aspekty struktury społecznej: normatywna, idealna, interesów, interakcyjna. Dynamika struktur społecznych.
7. Elementy składowe i etapy kształtowania się więzi społecznej. Czynniki obiektywne i subiektywne w procesie tworzenia więzi społecznej. Rodzaje więzi społecznych i ich współczesne przemiany.
8. Kultura jako determinanta ludzkich działań. Znaczenie faktów społecznych. Kontrola społeczna: zagadnienia konformizmu i dewiacji; kontrola społeczna jako reakcja na dewiację
9. Zachowania zbiorowe i ruchy społeczne. Determinanty powstawania ruchów społecznych, uwarunkowania działań zbiorowych (emocje, wiedza, organizacja, czynniki obiektywne, rola liderów).
10. Determinanty zmiany społecznej. Zmiana normatywna, międzypokoleniowa teoria zmiany wartości.
11. Władza i panowanie. Klasyczne i nowoczesne ujęcia władzy, charakter relacji, władza a panowanie, manipulacja i władza symboliczna.
12. Nierówności społeczne. Stratyfikacja społeczna, status, pozycja, rola społeczna. Podział klasowy i warstwowy. Czynniki statusu, bogactwo, prestiż, władza.
13. Zaufanie i kapitał społeczny.
14. Konsumpcja i społeczeństwo konsumpcyjne. Organizacja społeczeństwa, zwyczaje zakupowe, dynamika zmian społecznych w tym zakresie i ich społeczno-polityczne konsekwencje. Globalizacja i ponowoczesność.
15. Oddziaływanie mediów. Teorie opisujące wpływ mediów na jednostkę, spirala milczenia, agenda setting, mediatyzacja życia społecznego, tabloidyzacja.

Wykaz literatury podstawowej

1. Berger P.L., Zaproszenie do socjologii, Warszawa 2004.
2. Giddens A., Socjologia, Warszawa 2017.
3. Goffman E., Człowiek w teatrze życia codziennego, Warszawa 2000.
4. Marody M., Giza-Poleszczuk A., Przemiany więzi społecznych: zarys teorii zmiany społecznej, Warszawa 2004.
5. Marody M., Jednostka po nowoczesności: perspektywa socjologiczna, Warszawa 2014.
6. Szacka B., Wprowadzenie do socjologii, Warszawa 2003.
7. Sztompka P., Kucia M. (red.), Socjologia. Lektury, Kraków 2005.
8. Sztompka P., Socjologia. Analiza społeczeństwa, Kraków 2012.

Wykaz literatury uzupełniającej

1. Beck U., Giddens A., Lash S., Modernizacja refleksyjna: polityka, tradycja i estetyka w porządku społecznym nowoczesności, Warszawa 2009.
2. Domański H., Struktura społeczna, Warszawa 2007.
3. Fenton S., Etniczność, Warszawa 2007.
4. Giddens A., Nowoczesność i tożsamość : "Ja" i społeczeństwo w epoce późnej nowoczesności, Warszawa 2010.
5. Jemielniak D., Przegalińska A., Społeczeństwo współpracy, Warszawa 2020.
6. Marody M., Giza-Poleszczuk A., Przemiany więzi społecznych, Warszawa 2004.
7. Szacki J., Historia myśli socjologicznej, Warszawa 2007.
8. Szczepański J., Elementarne pojęcia socjologii, Warszawa 1966.
9. Szlendak T., Socjologia rodziny. Ewolucja, historia, zróżnicowanie, Warszawa 2010.

10. Sztompka P., Kapitał społeczny. Teoria przestrzeni międzyludzkiej, Kraków 2016.
 11. Wnuk-Lipiński E., Socjologia życia publicznego, Warszawa 2005.

Bilans godzinowy zgodny z CNPS (Całkowity Nakład Pracy Studenta) – studia stacjonarne

liczba godzin w kontakcie z prowadzącymi	Wykład	30
	Konwersatorium (ćwiczenia, laboratorium itd.)	15
	Pozostałe godziny kontaktu studenta z prowadzącym	15
liczba godzin pracy studenta bez kontaktu z prowadzącymi	Lektura w ramach przygotowania do zajęć	30
	Przygotowanie krótkiej pracy pisemnej lub referatu po zapoznaniu się z niezbędną literaturą przedmiotu	0
	Przygotowanie projektu lub prezentacji na podany temat (praca w grupie)	0
	Przygotowanie do egzaminu/zaliczenia	30
Ogółem bilans czasu pracy		120
Liczba punktów ECTS w zależności od przyjętego przelicznika		4